

Stellingwerf College

PESTPROTOCOL

INHOUDSOPGAVE

Vooraf	2
Pesten	
Wat is pesten?	3
Hoe wordt er gepest?	3
De gepeste leerling	4
De pester	4
De meelopers en de andere leerlingen	4
Het aanpakken van pesten	4
Het pestprotocol	
Uitgangspunten	5
De vijfsporenaanpak	5
Preventieve maatregelen	6
Voorbeeld pestcontract	6
Het stappenplan na een melding van pesten	
De mentor	7
De coördinator	7
Het pestproject	7
Schorsing	7
Schoolverwijdering	7
De taak van de vakdocent	7
De rol van de intern begeleider	8
Bijlagen	
Bijlage I (Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling)	10
Bijlage II (Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest)	11

Vooraf

Het pestprotocol van het Stellingwerf College bevat enerzijds richtlijnen voor geconstateerd pestgedrag, anderzijds staan er ook voorwaarden en activiteiten in die pesten kunnen voorkomen.

Het hanteren van een succesvol pestbeleid valt of staat bij het tijdig signaleren en/of melden van pestgedrag. Als het signaleren en de melding van pesten niet plaatsvinden, blijft de leerling met het probleem alleen staan.

Dit protocol is erop gericht om volwassenen (personeel en ouders) en jongeren op de hoogte te brengen van wat de school wil en kan doen om een veilig schoolklimaat te scheppen. Belangrijk is om het vertrouwen van betrokkenen te winnen op een gebied waar nog te vaak wantrouwen overheerst. Het pestprotocol is geen statisch geheel. Het protocol zal daarom tijdig getoetst en aangepast worden als ontwikkelingen binnen school dit vereisen.

Het huidige, vastgesteld protocol vervangt de versie die voorheen werd gehanteerd. Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van pestprotocollen van andere scholen. De aanpak van pesten heeft echter een duidelijk schooleigen karakter.

Oosterwolde, februari 2011
Hennie Broers

Het pestprotocol vormt tevens de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze zullen aanpakken. Met het ondertekenen van het pestprotocol laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.

Getekend namens :
Stellingwerf College:

Getekend namens:
Medezeggenschapsraad:

Getekend namens:
Ouderraad:

Datum:

Datum:

Datum:

PESTEN

Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag onzichtbaar is, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. Zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze er het beste mee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen vragen en krijgen in de school.

Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven, msn berichtjes opstoken en roddelen
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes bij groepsopdrachten in pauzes
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN in plaats van een streektaal.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De vraag is hoe dat het beste kan en hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

HET PESTPROTOCOL

Het pestprotocol vormt tevens de verklaring van de vertegenwoordiging van de school (management team en edezeggenschapsraad) en de ouders, vertegenwoordigd in de ouderraad, waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze zullen aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Met het ondertekenen van het pestprotocol laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

De vijfsporenaanpak

Door het ondertekenen van het pestprotocol heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in het bijzonder.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen: hoe kan er meer veiligheid geboden worden en hoe kan de jongere die gepest wordt meer zelfvertrouwen verwerven?

Er wordt interne of externe hulp aangeboden.

Het bieden van steun aan de pester

O.a. het confronteren van de jongere met zijn gedrag.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Er wordt (externe) hulp aangeboden.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.

De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.

De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Preventieve maatregelen

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden wordt beschouwd.
2. Als pesten in de klas aan de orde komt, wordt het perstprotocol besproken met de klas of groep.
3. In de leerjaren 1 t/m 3 wordt in één of meerdere mentorlessen aandacht besteed aan het (op plezierige wijze) omgaan met elkaar. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal, samen gemaakte afspraken en omgangregels (contract *veilig in school*).
4. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
5. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

Voorbeeld van het *veilig in school* contract

Contract “veilig in school”

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij in ieder geval aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
3. Ik blijf van de spullen van een ander af.
4. Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter.
5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden.
6. Ik gebruik geen geweld.
7. Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen.
8. Als dat niet helpt, vraag ik een docent om hulp.

HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

Stap1: De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester(s) apart en legt een dossier aan. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage I en II. Vervolgens maakt de mentor met betrokken leerlingen een goede afspraak.
2. De mentor stelt de betrokken ouders en de afdelingsleider op de hoogte.

Stap2: De mentor

3. Indien het pesten zich herhaalt, praat de mentor opnieuw met de gepeste en met de pester(s) en vult het dossier aan. De eerder gemaakte afspraken worden herhaald en waar nodig aangevuld.
4. De mentor bespreekt in dit gesprek ook het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
5. De mentor stelt de betrokken ouders en de afdelingsleider op de hoogte.
6. De mentor informeert zich bij de afdelingsleider over een geschikte methodiek .
7. De mentor praat zo nodig met de klas en/of met de pester(s) en hanteert de ontvangen methodiek. Indien het op klassenniveau aangepakt moet worden is dit belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft. Eventueel kan dit project leiden tot ondertekening van een anti-pestcontract.

Stap3: De afdelingsleider

1. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de afdelingsleider van de leerling(en). Hij overhandigt de afdelingsleider het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.
2. De afdelingsleider neemt hierin de rol van de mentor over en krijgt van de mentor het dossier.
3. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart en/of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - confronteren (zie bijlage II)
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal onhandig gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
4. Hij meldt het pestincident in zorgteam klein.
5. Hij nodigt betrokken ouders uit en stelt hen op de hoogte van recidief gedrag, geeft aan welke maatregelen hij/zij heeft getroffen en informeert hen over zorgteam klein indien het probleem zich weer herhaalt.

Stap4: De afdelingsleider

6. Indien het probleem zich opnieuw herhaalt bespreekt de afdelingsleider het probleem in zorgteam klein. Het zorgteam geeft aan welke zorg intern of extern gewenst is.
7. De afdelingsleider verplicht zowel de pester als de gepeste om hulp* te aanvaarden.
8. Hij bespreekt de verplichte hulp eveneens met de ouders.
9. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.
10. Afdelingsleider vult dossier aan.

*Toelichting verplichte hulp

Het kan zijn dat deze hulp plaats vindt in de eigen tijd en niet onder de les.

Stap 5: Besluit door MT en directie

Wanneer ook het verplichte pestproject voor de pester geen blijvende vruchten afwerpt, volgt een disciplinaire maatregel, volgens schoolstatuut.

De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor .

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Waaruit bestaat het pesten? (ventileren van ervaringen)
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

In het gesprek met de leerling expliciet navraag doen of de leerling zich veilig voelt op school. Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens koesteren ze de overtuiging dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand mag een ander kleineren!**

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is

- Probleemgericht, richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren roepen we een gevoel van frustratie op, zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen **doet** tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Biedt zo nodig hulp aan van de intern begeleider.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt, worden er maatregelen genomen. (zie richtlijnen pesten).